

Muhasebe Mesleğinde Haksız Rekabet Dosya Analizi: 2008-2022 Dönemi

Ünal Arslan¹

Metin Kılıç²

Özet

Haksız rekabet sorunu, muhasebe mesleğinde uzun süredir var olan önemli sorunlardan biridir. Sorunla mücadele kapsamında günümüze kadar pek çok çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışmaların çözüm konusunda ne kadar etkili olduğu ve haksız rekabet dosya içeriklerinin yıllar itibarıyla bir değişim gösterip göstermediğinden hareketle bu konuda yapılacak genellemelerin neler olabileceği araştırmanın cevap aradığı sorulardır. Betimleyici araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada, 2008-2022 yılları arası döneme ilişkin muhasebe mesleğindeki haksız rekabet dosyalarının analizi gerçekleştirilmiştir. Araştırma, bazı farklılıklar taşısaya da Ekergil (2018)'in yapmış olduğu ve 2008-2016 yılları arasında meslekteki haksız rekabet dosyalarını analiz ettiği çalışmanın devamı niteliğindedir. Araştırmada, 2016 yılı sonrası dönem sekiz başlık altında analiz edilirken 2016 yılı öncesi dönem sonuçlarından farklılıklar da ifade edilmiş ayrıca 2008-2022 dönemi de bir bütün olarak değerlendirilmiştir. Böylece 2008-2022 dönemindeki haksız rekabet dosya sayılarındaki ve dosya içeriklerindeki değişim belirtilirken aynı dönemdeki haksız rekabet dosyalarına ilişkin genellemeler de ortaya konulmuştur.

1. Giriş

Genel anlamda rekabet hakkının kötüye kullanılması olarak ifade edilebilen haksız rekabet kavramı muhasebe mesleğinde, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Mesleklerine İlişkin Haksız Rekabet ve Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin (HRRYY) tanımlar başlığını taşıyan dördüncü maddesinde; "Meslek mensuplarının birbirleriyle ve iş sahibiyle

1 Dr. Öğr. Üye, Sinop Üniversitesi, MYO, Muhasebe ve Vergi Bölümü, uarslan@sinop.edu.tr, orcid: 0000-0001-7395-8576

2 Doç. Dr., Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, İ.İ.B.F., İşletme Bölümü, metinkilic@bandirma.edu.tr, orcid:0000- 0002-5025-6384

olan ilişkilerini etkileyen aldatıcı veya diğer şekillerdeki dürüstlük kurallarına aykırı davranışları veya mesleki uygulamalar” biçiminde tanımlanmıştır. Aynı yönetmeliğin beşinci maddesinde “Meslek mensupları, mesleki faaliyetleri kapsamında işin kabulü, reddi, yürütülmesi ve sona ermesiyle reklam yasağı kapsamına giren her türlü faaliyetlerine ilişkin olarak haksız rekabete neden olacak eylem ve davranışlarda bulunamazlar” hükmüne yer verilerek muhasebe meslek mensuplarının haksız rekabet davranışında bulunmamaları gerektiği vurgulanmıştır.

Muhasebe mesleğinde haksız rekabet halleri, HRRYY’de 3 madde ve bu maddeler altında toplanan 27 bentte ifade edilmiştir. Bunlar, yönetmeliğin 6. maddesinde; “Meslek mensupları arasında ve iş sahipleriyle ilişkilerde haksız rekabet” başlığı altında 11 bent, 7. maddesinde; “Ücret ve diğer mali nitelikteki uygulamalarla haksız rekabet” başlığı altında 9 bent ve 8. maddesinde; “Reklam yoluyla haksız rekabet” başlığı altında 7 bentten oluşmaktadır. HRRYY’de belirtilen bu haksız rekabet hallerinden birinin ihlali durumunda ihlali gerçekleştiren meslek mensubu hakkında idari disiplin süreci başlatılarak, meslek için düzenlenmiş disiplin yönetmeliğine göre kendisine yaptırım uygulanmaktadır. Meslek mensubuna uygulan idari yaptırım süreci araştırmanın ikinci bölümünde açıklanmıştır.

Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler (SMMM) Odaları ile Yeminli Mali Müşavirler (YMM) Odalarının üst birliği olan ve haksız rekabet sorununun çözüm otoritesi olarak ifade edebileceğimiz, Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB) sorunla mücadele kapsamında günümüze kadar pek çok düzenleme ve uygulama gerçekleştirmiştir. TÜRMOB’un sorunun çözümüne yönelik yapmış olduğu bu çalışmalarını aşağıdaki başlıklar halinde özetleyebiliriz.

- 03.01.1990 tarihinde “Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” yayımlanmıştır.
- 21.11.2007 tarihinde “Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Mesleklerine İlişkin Haksız Rekabet ve Reklam Yasağı Yönetmeliği” yayımlanmıştır.
- TÜRMOB bünyesinde, amacı meslekteki haksız rekabet sorunuyla mücadele olan “Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu (TÜRHAH)” oluşturulmuştur.
- TÜRHAH tarafından çok sayıda “bilgilendirme ve yayım çalışması” gerçekleştirilmiştir.

- İlki 2009 yılında olmak üzere sekiz adet “haksız rekabet kongresi” düzenlenmiştir.
- 2012 yılı “haksız rekabetle mücadele yılı” ilan edilmiştir.
- “Haksız Rekabetle Mücadele Yazılımı (E-Birlik Projesi)” hazırlanmış ve meslek mensuplarının kullanımına sunulmuştur.

TÜRMOB’un yapmış olduğu bu çalışmalar, konuya verdiği önemi göstermesinin yanında sorun çözüme kavuşuncaya kadar mücadeleden vazgeçmeyeceğini de göstermektedir.

Meslekteki haksız rekabet sorununu ortadan kaldırmak amacıyla yapılan bu çalışmaların sorunun çözümündeki etkisini tespit etmek ve haksız rekabet dosyalarının içerik yönünden zaman içinde değişiklik gösterip göstermediğinden hareketle bu konuda genellemelere varmayı amaçlayan araştırmada, Ekergil (2018)’in 2008-2016 yılları arasındaki haksız rekabet dosyalarını analiz ettiği çalışmasına benzer yöntemlerle 2017-2022 yılları arasındaki haksız rekabet dosyaları analiz edilmiştir. Araştırmada, 2016 yılı sonrası döneme ilişkin analizler yapılmış ve bu sonuçlar 2016 yılı öncesi döneme ilişkin çalışmanın sonuçlarıyla karşılaştırılarak aradaki mevcut farklılıklar ifade edilmiştir. Ayrıca her iki dönem birlikte değerlendirilip 2008-2022 dönemine ilişkin genellemeler yapılmıştır.

Araştırmada öncelikle haksız rekabet durumlarında muhasebe meslek mensuplarına uygulanacak idari yaptırım süreci açıklanmıştır. TÜRMOB tarafından düzenlenerek meslek camiasının bilgisine sunulan bu süreçte, SMMM odaları ve YMM odalarından oluşan muhasebe meslek odalarında Oda Yönetim Kurullarının (OYK), Oda Haksız Rekabetle Mücadele Kurullarının (OHRMK) ve Oda Disiplin Kurullarının (ODK) yapmış olduğu çalışmalar açıklanmıştır. Böylece haksız rekabet yaptırım sürecinde ifade edilen araştırma verilerinin, okuyucular tarafından daha kolay anlaşılabilir olmasına çalışılmıştır. Daha sonra araştırılan konuya ilişkin literatür taramasına yer verilmiştir. Son bölümde ise araştırma bulgularına yer verilerek haksız rekabet dosyalarının analizi gerçekleştirilmiştir.

2. Haksız Rekabet Durumlarında Oda Kurullarının Yaptırım Sürecindeki Faaliyetleri

Muhasebe mesleğinde haksız rekabet olarak ifade edilen durumların ortaya çıkması halinde bu davranışlarda bulunan meslek mensuplarına, meslek için düzenlenmiş disiplin yönetmeliğine göre yaptırım uygulamak OYK’nın görevidir. OYK bu görevini, OHRMK ve ODK ile koordineli bir biçimde yerine getirmektedir. Bu kurullar haksız rekabet davranışının oluşması ve bu

oluşuma sebebiyet veren meslek mensubuna yaptırım uygulanması sürecinde Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Disiplin Yönetmeliği, HRRYY ve Odalar Arası Uygulama Birlikteliği Raporuna (OAUBR) göre çalışmalarını sürdürmektedir. Bu süreçte adı geçen oda kurullarının yapmış olduğu çalışmalar aşağıda ifade edilmiştir (Arslan, 2020:106).

2.1. Oda Yönetim Kurulunun Yaptırım Sürecindeki Faaliyetleri

Haksız rekabetle ilgili disiplin süreci soruşturma ve kovuşturma olmak üzere iki aşamadan oluşmaktadır. Soruşturma aşaması; ihbar veya şikâyetin odaya ulaşmasından dosyanın disiplin kuruluna sevk edilmesine kadar geçen aşamayı, kovuşturma aşaması ise; dosyanın disiplin kuruluna intikalinden disiplin kurulu kararının kesinleşmesine kadar olan aşamayı ifade etmektedir (OAUBR, 2011:35; Arslan, 2020:106).

Haksız rekabet konusunda soruşturma sürecinin ilk aşamasında “soruşturmayı başlatan olay” OYK’ya bildirilir. Bu noktada soruşturmayı başlatan olay OAUBR’da; ilgilinin ihbar veya şikâyeti, oda ve birlik kurullarından herhangi birinin isteği ve hükümlülükle biten bir yargılama sonucu verilen mahkeme kararının odaya intikali olmak üzere üç başlık halinde ifade edilmiştir. Bunlardan ilki olan ilgilinin ihbar veya şikâyeti; haksız rekabet davranışına maruz kaldığını iddia eden herhangi bir gerçek veya tüzel kişinin oda veya birlik kurullarına yazılı veya sözlü şekilde başvurarak, hakkında ihbar veya şikâyetinde bulunduğu meslek mensubunu belirtip iddialarını açıklamasıyla yapılmış sayılmaktadır. Odaya yapılan ihbar veya şikâyetlerin yazılı şekilde yapılması gerekir. Bu yüzden sözlü şikâyet veya ihbarların odada mutlaka tutanağa bağlanarak, tutanağın ihbar veya şikâyetinde bulunan kişiyle en az bir oda kurul üyesi tarafından imzalanması gerekmektedir. Oda ve birlik kurullarından herhangi birinin gerekli gördüğü durumlarda soruşturma açma isteği soruşturmayı başlatan olaylardan ikincisini oluşturmaktadır. Bünyelerinde mesleki denetim komitesi, büro denetleme komitesi vb. adlarla oluşturulmuş birimler bulunan odalar, bu birimlerce yapılan denetimler sonucunda düzenlemiş oldukları tutanaklara istinaden re’sen soruşturma açma hakkına sahiptirler. Soruşturmayı başlatan olay olarak nitelendireceğimiz üçüncü durum ise; meslek mensubunun yargılanması sonucu hükümlülükle biten bir mahkeme kararının odaya iletilmesidir. OYK; sonucu kendilerine iletilmiş olması şartıyla hükümlülükle sonuçlanmış bir ceza davasının konusunu oluşturan eylemden dolayı ayrıca disiplin soruşturması açmak zorundadır (OAUBR, 2011:36-37; Arslan, 2020:106-107).

OYK ihbar veya şikâyetin odaya intikalinden itibaren en geç iki ay içerisinde ihbar veya şikâyeti incelemek zorundadır (OAUBR, 2011:38; Arslan, 2020:107). OYK şikâyet veya ihbar olayının; meslek mevzuatına uygunluğunu, disiplin yönetmeliğine göre yaptırma bağlanabilirliğini ve ceza davasına konu olup olmadığını ilgili toplantıda karara bağlamaktadır. OYK yapmış olduğu bu incelemede söz konusu ihbar veya şikâyet meslek mevzuatından kaynaklanmıyor ve disiplin yönetmeliği uyarınca da bir yaptırma bağlanmıyor ise olay hakkında “soruşturma açılmasına yer olmadığına” karar verebilir. Aksi durumda ise şikâyet veya ihbar konusunda soruşturma kararı almaktadır. OYK soruşturma kararı alırken aynı zamanda şikâyet veya ihbar konusunun hangi yönetmeliğe aykırı bir davranış oluşturduğunu da tespit etmektedir. Görüşülen konu; haksız rekabetle veya reklam yasağıyla ilgiliyse OHRMK’ya, disiplin cezasıyla ilgili bir konu ise ODK’ya dosyanın sevki gerçekleştirilir. Ayrıca HRRYY’nin 32/1 maddesinde “Bu yönetmelik hükümlerine aykırılık tespit edilmesi halinde, odalar tarafından re’sen veya şikâyet üzerine disiplin soruşturması başlatılır” hükmü yer almaktadır. Bu hükümle OYK, kendisine gelen haksız rekabet dosyasının bir disiplin suçu gerektirdiği kanaatine varırsa, söz konusu dosyayı OHRMK’ya sevk etmeden doğrudan ODK’ya gönderebilme hakkına da sahiptir (Ekergil, 2018:58; Arslan, 2020:107).

2.2. Oda Haksız Rekabetle Mücadele Kurulunun Yaptırım Sürecindeki Faaliyetleri

Odalarda yürütülen haksız rekabet yaptırım sürecini HRRYY hükümleri net bir şekilde ortaya koyamamaktadır. Öyle ki HRRYY’de OHRMK’nın OYK’dan almış olduğu soruşturma yapma yetkisini nasıl gerçekleştireceğine dair bir bilgi mevcut değildir. Bu eksiklik, OAUBR ile giderilerek haksız rekabet soruşturma süreci hakkında ilgililere bilgi sağlanmıştır. Sürecin birçok aşamasında “Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Disiplin Yönetmeliği’nin” hükümleri esas alınmaktadır. Buna göre OHRMK’larda soruşturma süreci disiplin yönetmeliğinin 19. maddesindeki hükümlere göre gerçekleştirilmektedir (Ekergil, 2018:54-60; Arslan, 2020:107-108).

Bu süreçte OHRMK’lara düşen görev, hakkında haksız rekabet suçu işlediğine dair iddia ile soruşturma açılan meslek mensubunun soruşturmasını gerçekleştirmek ve bu soruşturma sonrasında görüşünü bir rapor halinde OYK’ya sunmaktır. Bu göreviyle ilgili olarak OHRMK, hakkında ihbar veya şikâyette bulunan meslek mensubu ile ihbar veya şikâyette bulunan kişiyi dinlemekte, hakkında soruşturma yürütülen meslek mensubunu mutlaka görüşmeye davet etmekte ve soruşturma konusu iddialarla ilgili olarak

açıklamalarını tutanakla tespit etmektedir. Ancak hakkında soruşturma yürütülen meslek mensubunun görüşmeye davet edilmesi, savunma alma ile karıştırılmamalıdır. Bu aşamada, soruşturmacı tarafından yapılan işlem savunma alma değil, bilgi alma amaçlı bir işlemdir. Savunma alma ODK'nın görevidir. OHRMK'da soruşturma ile görevlendirilmiş kişi veya kişiler kanıtları toplar, isterse meslek mensubunun bürosunda denetim yapabileceği gibi bu konuda oda bünyesinde oluşturulmuş komitelerden denetim yapılmasını OYK aracılığıyla isteyebilir. Ayrıca soruşturmacının gerekli gördüğü bilgi ve belgeleri resmi veya özel kuruluşlardan OYK'nın aracılığıyla talep etme hakkı da bulunmaktadır (OAUBR, 2011:39-40; Arslan, 2020:108).

OHRMK yapmış olduğu soruşturma sonucunda, meslek mensuplarının Haksız Rekabet ve Reklam Yasağı Yönetmeliği'ne aykırı hareketlerinin bulunmadığını tespit ederse "işlem yapılmasına gerek olmadığı" görüşüyle, aksi durumda ise soruşturma ile ilgili yaptırım önerisini de belirttiği disiplin kovuşturması açılması kanaatini taşıyan inceleme raporunu OYK'ya bildirir. OHRMK yapmış olduğu soruşturma sonucu, meslek mensubuna uygulanacak yaptırım hakkında OYK'ya sadece kanaat (görüş) bildirme yetkisine sahiptir, bunun dışında herhangi bir karar verme hak ve yetkisi yoktur (OAUBR, 2011:9; Arslan, 2020:108).

2.3. Oda Disiplin Kurulunun Yaptırım Sürecindeki Faaliyetleri

OHRMK'dan disiplin kovuşturması açılması isteğiyle OYK'ya gelen dosya OYK tarafından değerlendirilir. OYK bu durumda iki şekilde davranabilir. Birincisi, kovuşturma açılmasına yer olmadığına ilişkin bir karar verebilir ki bu noktada bu karara OHRMK'nın itiraz hakkı bulunmamaktadır. Bu kararın ilgililere tebliğ edilmesinden itibaren 30 gün içinde şikayetçi meslek mensubu tarafından oda aracılığıyla yahut doğrudan Birlik Disiplin Kurulu'na itiraz edilebilir. İkinci durum ise OYK'nın OHRMK'nın görüşü doğrultusunda ilgili meslek mensubu hakkında kovuşturma açılması yönünde bir karar verip dosyayı ODK'ya sevk etmesidir. Bu durum, haksız rekabet suçu işlediği iddiasıyla hakkında soruşturma açılan meslek mensubu için soruşturma aşamasının tamamlanıp kovuşturma aşamasına geçildiğini ifade etmektedir (Arslan, 2020:108-109).

Kovuşturma aşamasında; ODK kendisine gelen dosyayı OYK'ca kovuşturma açılan eylemle sınırlı olarak inceler. Bir başka deyişle, ODK kovuşturmayı yürütürken kovuşturma konusu eylem dışında meslek mensubunun mevzuata uygun olmayan başka eylemlerinin olduğunu tespit ederse, bu eylemleri yürütmüş olduğu kovuşturmaya dahil edemez. Bu

durumda ODK'ca yapılması gereken işlem, tespit edilen eylemi OYK'ya bildirmektir. Ayrıca ODK incelediği dosya hakkında karar verirken, OYK'nın eylem hakkındaki nitelemesiyle bağlı değildir. Şöyle ki, ODK karar verirken OYK'ca önerilen ceza maddesi dışında başka bir hükümden ceza verebilir veya isnat edilen suçun oluşmadığı gerekçesiyle ceza verilmesine yer olmadığına karar verebilir (OAUBR, 2011:44; Arslan, 2020:109).

ODK, dosyanın kendisine ulaşmasından sonra ilk olarak dosyadaki delilleri inceler. Gerek görürse, ek tespitlerin yapılmasını veya ilgili kuruluşlardan bilgi ve belge teminini OYK'dan talep eder. ODK'nın bu süreçte bilirkişi incelemesi yaptırma ve tanık dinleme yetkisi de bulunmakla birlikte sürecin en önemli konusu haksız rekabet davranışında bulunduğu iddia edilen meslek mensubunun savunmasının alınmasıdır. Anayasanın 129. maddesi ve 3568 sayılı Kanun'un 48. maddesi gereğince meslek mensuplarının savunması alınmadan onlara disiplin cezası verilemez. Meslek mensuplarına tebliğ edilen savunma istem yazılarında kendilerine hangi eylemlerinden dolayı kovuşturma açıldığının açıkça bildirilmesi gerekirken, savunma istem yazısının kendilerine tebliğinden itibaren yazılı savunmalarını disiplin kuruluna sunmaları için en az 15 günlük süre tanınması da zorunludur (OAUBR, 2011:44-45; Arslan, 2020:109).

ODK, hakkında haksız rekabet davranışında bulunduğu iddia edilen meslek mensubunun savunmasını aldıktan, talep üzerine veya re'sen gerek gördüğü takdirde duruşma yaptıktan, ilgili kişileri dinledikten ve yapılacak tüm incelemeleri tamamladıktan sonra kararını verir. Bu kararın, ihbar ve şikâyetten başlayıp soruşturma ve kovuşturma aşamasında elde edilen kanıtları, ilgili kişinin savunmasını, ilgili mevzuatı, bu delillerin değerlendirilmesini ve bu değerlendirmeler sonunda mevzuata aykırılık tespit edilmesi halinde eylemin disiplin yönetmeliğinin hangi hükmünün ihlalden oluştuğunu belirtir biçimde kaleme alınması gerekmektedir. ODK, meslek mensubunun hakkında iddia edilen haksız rekabet davranışında bulunduğu kanaat getirirse ceza, haksız rekabet davranışının oluşmadığına kanaat getirirse ceza verilmesine gerek olmadığına dair karar verir (OAUBR, 2011:47-48; Arslan, 2020:110).

3. Literatür

Literatür incelendiğinde muhasebe mesleğinde haksız rekabet dosyalarının analizini konu alan çalışma olarak sadece Ekergil (2018)'in çalışmasına ulaşılabilmektedir. Bu çalışmayla birlikte, meslekteki haksız rekabet sorununa yönelik olarak hazırlanmış olup içeriği bakımından araştırma konusuyla ilişkilendirebileceğimiz çalışmalar aşağıda ifade edilmiştir.

Ömürbek ve Türkoğlu (2013) çalışmalarında, meslekteki haksız rekabet sorununu ve bu soruna neden olan etkenleri meslek mensuplarının mesleki deneyim sürelerine göre belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışmalarında, meslekte ücret üzerinden haksız rekabet yaşandığı ve meslek mensuplarının meslekleri dışında işlerle uğraşmalarının haksız rekabetin etkisini daha da artırdığı sonuçlarına ulaşmışlardır.

Sak (2013) çalışmasında, haksız rekabet sorununun tespitini ve bu soruna ilişkin çözüm önerileri geliştirmeyi amaçlamıştır. Çalışmasında, kaçak bürolar, ruhsat kiralama, asgari ücret tarifesine uyulmama ve her türlü muhasebe işini üstlenen denetim firmalarını meslekte haksız rekabete yol açan önemli unsurlar olarak ifade etmiştir. Ayrıca çalışmasında muhasebe meslek odalarının sorunun çözümünde gerekli etkiyi sağlayamadığını vurgulamıştır.

Akarsu (2015) çalışmasında, muhasebe meslek mensuplarının meslekteki haksız rekabet sorununa ilişkin düşüncelerini, bilgilerini ve mevcut algılarını öğrenmeyi amaçlamıştır. Çalışmasında, meslek mensupları arasında kısmen de olsa haksız rekabet sorununun mevcut olduğu ayrıca meslekte zaman zaman ruhsat kiralama durumlarının yaşandığı, mesleki standartlara kısmen uyulduğu, sözleşme değerinin altında serbest meslek makbuzu düzenlendiği, asgari ücret tarifesinin altında ücret talep eden meslek mensuplarının olduğu, iş alabilmek adına bir takım vaatlerde bulunulduğu, meslektaşları hakkında yanıltıcı açıklamalar yapan ve gerçek dışı bilgiler veren meslek mensuplarının olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Ekergil (2018) çalışmasında, muhasebe mesleğinde haksız rekabet-disiplin ilişkisini açıklamış, haksız rekabet durumlarında meslek mensuplarına uygulanacak yaptırım süreci ve yaptırım türlerini belirtmiştir. Ayrıca çalışmasında 2008-2016 yılları arasında muhasebe mesleğindeki haksız rekabet dosyalarını analiz etmiştir. Bu analizini TÜRHAH raporlarında belirtilen başlıklar altında gerçekleştirmiştir.

Karakaya ve Biçer (2020) muhasebe meslek mensuplarının haksız rekabet algılarının ölçülmesini amaçladıkları araştırmalarında, meslek mensuplarıyla yaptıkları görüşmeleri analitik hiyerarşi yöntemiyle değerlendirmişlerdir. Çalışmalarında, haksız rekabete konu olan etkenleri önem derecelerine göre yüzdelik değerlerle şu şekilde sıralamışlardır; mesleki faaliyetlerinde özen göstermemek (%22), ücret ve diğer mali nitelikteki uygulamalarla haksız rekabet (%15), muhasebe ve denetim standartlarına uymamak (%13), meslek ruhsatının kiralınması (%12), reklam yoluyla haksız rekabet (%10), mevzuat hükümlerine aykırı davranmak (%9), izinsiz faaliyette bulunmak (%8), gerçeğe aykırı belge düzenlemek ve onaylamak (%7), mesleki ve akademik unvan dışında sahip olunan unvanları kullanmak (%6).

4. Araştırma

4.1. Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Araştırmanın amacı; meslekteki haksız rekabet sorununun çözümü amacıyla yapılan çalışmaların, sorunun çözümündeki etkisini tespit etmek ve haksız rekabet dosyalarının içerik yönünden yıllar itibarıyla bir değişiklik gösterip göstermediğinden hareketle araştırılan döneme ilişkin genellemelere varmaktır. Bu amaçla, 2016 yılı sonrası döneme ait haksız rekabet dosyaları sekiz başlık altında analize tabi tutulmuş, sonuçlar 2016 yılı öncesi dönem sonuçlarıyla karşılaştırılmış ve iki dönem arasındaki farklılıklar ifade edilmiştir. Ayrıca 2008-2022 dönemi bir bütün olarak değerlendirilerek bu döneme ilişkin bazı genellemelere varılmıştır.

Araştırmada, betimleyici araştırma yöntemi kullanılmıştır. Betimleyici araştırmalar, ilgi duyulan konunun betimlemesini, tasvirini elde etmeyi amaçlayan araştırmalardır ki bu araştırmalarda çalışılan olgu ya da örneklem hakkında elde edilen veriler betimlenerek temel özellikleri tasvir edilmektedir (Aslan ve Özdemir, 2020:167). Bu kapsamda araştırmada, muhasebe mesleğinde haksız rekabet sorununa ilişkin bir durum tespiti yapılmış ve bu tespit sonuçlarına ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Araştırma verileri, TÜRMOB'un resmi web sayfasında 2008-2022 dönemini kapsayan faaliyet raporlarında yer alan TÜRHAH raporlarından elde edilmiştir. Elde edilen bu veri seti Microsoft Office Excel programında analiz edilmiştir.

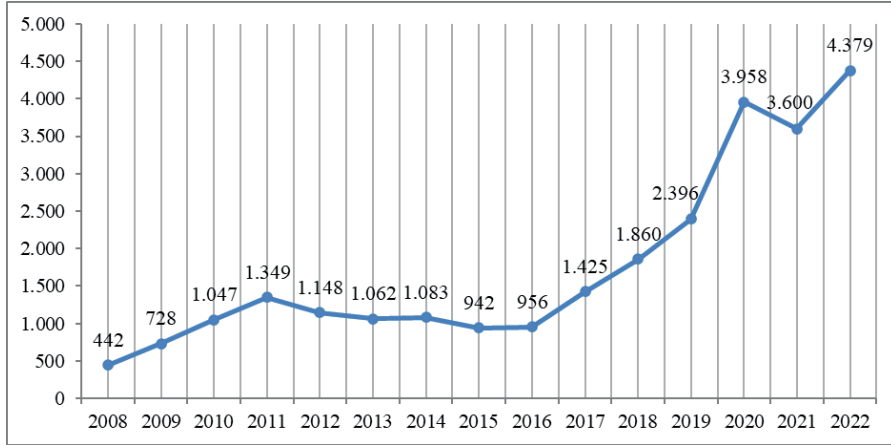
4.2. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma verilerinin sadece 2008-2022 dönemine ait verileri kapsamı araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. 2008 yılı öncesi döneme ait verilere ulaşamamasının sebebi; TÜRHAH'ın, HRRYY'nin 24. maddesi uyarınca 2008 yılında oluşturulması ve o yıldan itibaren haksız rekabete ilişkin verileri yayımlamaya başlamasıdır. Araştırmada, TÜRHAH raporlarında yer alan tüm veriler analize dahil edilmiş olup sadece bu verilerin ayrıntılı gösterimi olan haksız rekabet dosyalarının Türkiye dağılımı kapsam dışı bırakılmıştır.

5. Araştırma Bulguları

5.1. Oda Yönetim Kurulu Kararıyla Oda Haksız Rekabetle Mücadele Kurullarına Sevk Edilen Dosya Sayısı

2008-2022 yılları arasında OYK'lar tarafından OHRMK'lara sevk edilen haksız rekabet dosya sayıları Grafik 1'de sunulmuştur.

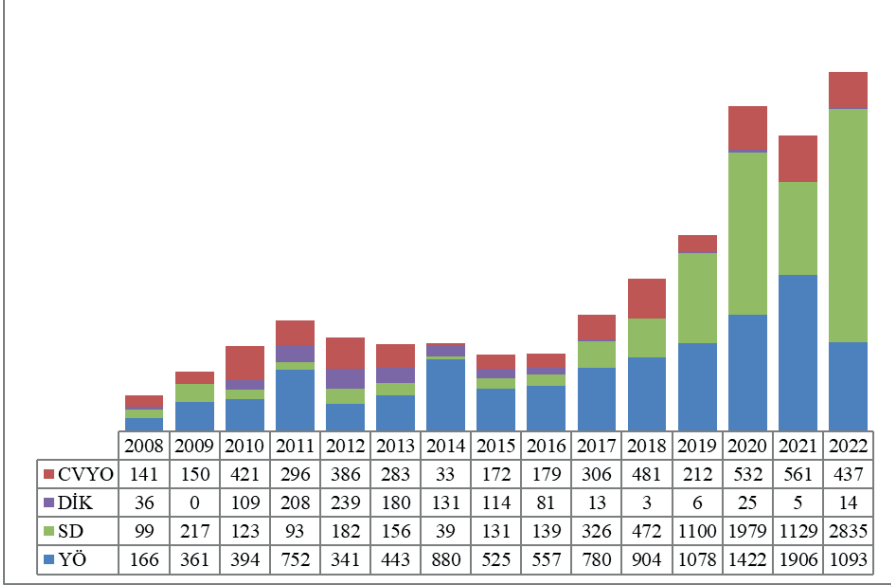
Grafik 1: OYK'lar Tarafından OHRMK'lara Sevk Edilen Dosya Sayısı

OYK kararıyla OHRMK'lara sevk edilen dosya sayısında 2017-2022 yılları arasında artış olduğu görülmektedir. 2021 yılında bir önceki yıla göre bir miktar azalış olsa da 2022 yılında dosya sayısının tekrar artışa geçtiği görülmektedir. 2021 yılında dosya sayısındaki azalışın COVID-19 salgını kaynaklı olduğu düşünülmektedir. 2016 yılı öncesi dönemde durağan seyreden ve en fazla 1.349 sayısına ulaşan haksız rekabet dosya sayısı 2016 yılından itibaren artış trendiyle 2020 yılında 3.958 ve 2022 yılında 4.379 dosya sayısı ile incelenen dönemdeki maksimum düzeye ulaşmıştır. 2008-2022 dönemi incelendiğinde, OYK kararı ile OHRMK'lara sevk edilen dosya sayısında belirgin bir artış olduğu görülmektedir. Haksız rekabet dosya sayısındaki bu artış, sorununun çözümü için yapılan çalışmaların istenilen başarıyı sağlayamadığını göstermektedir.

5.2. Oda Haksız Rekabetle Mücadele Kurullarının Oda Yönetim Kurullarına Sunduğu Dosyaların Dağılımı

OHRMK'lardan OYK'lara gönderilen dosyalar dört başlık altında sınıflandırılmaktadır. OHRMK dosya üzerinde yapmış olduğu incelemeler sonucunda dosyada haksız rekabet suçunun işlendiği kararı verirse OYK'ya "yaptırım önerisiyle (YÖ)" dosyayı sunmakta, yapmış olduğu incelemeler sonucunda haksız rekabet suçunun işlenmediği kararı verirse "ceza verilmesine yer olmadığı önerisiyle (CVYO)" OYK'ya raporunu sunmaktadır. Hakkında ihbar, şikâyet veya istemde bulunulan meslek mensubu soruşturma sürecinde akıl sağlığını sürekli kaybetmiş veya ölmüşse, OYK tarafından "dosyanın işlemde kaldırılması (DİK)" kararı verilir. Bu şartlar oluştuğunda meslek mensubu hakkındaki soruşturma sonlandırılır ve bu dosyalar dosyanın

işlemden kaldırılması başlığı altında toplanır. “Sonuçlandırılmamış dosyalar (SD)”; OHRMK’larca ilgili dönemde sonuçlandırılmadığı için bir sonraki dönemde sonuca bağlanacak dosyaları ifade etmektedir (Ekergil, 2018:90-94). 2008-2022 yılları arasında OHRMK’ların OYK’lara gönderdiği dosyaların dağılımını Grafik 2’de sunulmuştur.

Grafik 2: OHRMK’ların OYK’lara Sunduğu Dosyaların Dağılımı

OHRMK’larca OYK’lara sunulan dosyaların dağılımını incelediğinde; 2016 yılı sonrasında, ceza verilmesine yer olmadığı önerisiyle ve dosyanın işlemden kaldırılması önerisiyle OYK’ya sunulan dosya sayılarında belirgin bir değişim olmazken, sonuçlandırılmamış dosya sayısında ve yaptırım önerisiyle OYK’ya sunulan dosya sayısında önemli bir artış olduğu görülmektedir. Özellikle 2019 yılı ve sonrasında sonuçlandırılmamış dosya sayısındaki artış dikkat çekmektedir. 2008-2022 dönemi incelendiğinde; ceza verilmesine yer olmadığı önerisiyle ve dosyanın işlemden kaldırılması önerisiyle OYK’ya sunulan dosya sayılarında önemli bir değişim görülmezken, yaptırım önerisiyle OYK’ya sunulan dosya sayısında ve sonuçlandırılmamış dosya sayısında belirgin bir artış olduğu görülmektedir.

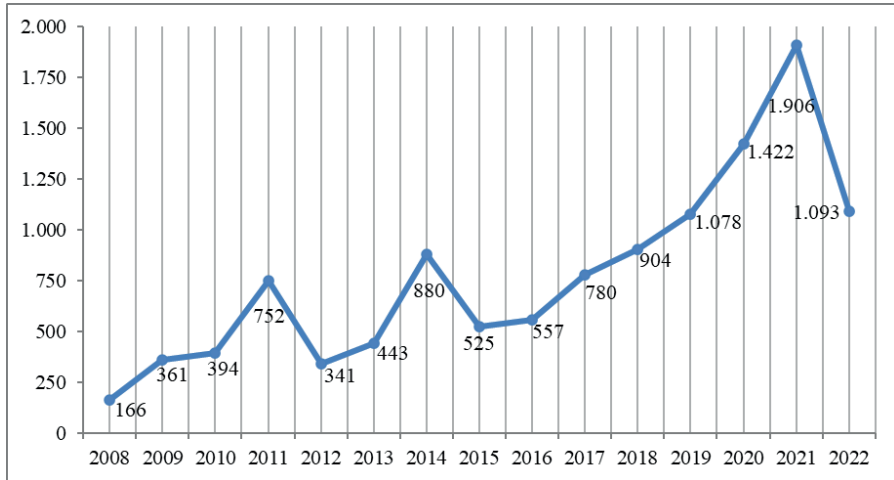
Sonuçlandırılmamış dosya sayısındaki artış, haksız rekabetle mücadele kapsamında istenilmeyen bir durumdur. Esas olan, haksız rekabet dosyalarının OHRMK’lere ulaştıktan sonra mümkün olan en kısa sürede görüşülüp karara bağlanmasıdır. OHRMK’larca döneminde sonuçlandırılmadan bir

sonraki döneme bırakılan dosyalar, haksız rekabet davranışında bulunan meslek mensubunun ceza almasını geciktirerek sorunla mücadeleyi olumsuz etkileyecektir.

OHRMK'ların yaptırım önerisiyle OYK'lara sundukları dosya sayısı meslekteki haksız rekabet sorununun boyutunu göstermesi açısından önem arz ettiğinden, aşağıda ayrı bir başlık halinde analiz edilmiştir.

5.3. Oda Haksız Rekabetle Mücadele Kurullarının Yaptırım Önerisiyle Oda Yönetim Kurullarına Sundukları Haksız Rekabet Dosya Sayısı

2008-2022 yılları arasında OHRMK'ların yaptırım önerisiyle OYK'lara sunmuş olduğu haksız rekabet dosya sayısı Grafik 3'te sunulmuştur.

Grafik 3: OHRMK'ların Yaptırım Önerisiyle OYK'lara Sundukları Haksız Rekabet Dosya Sayısı

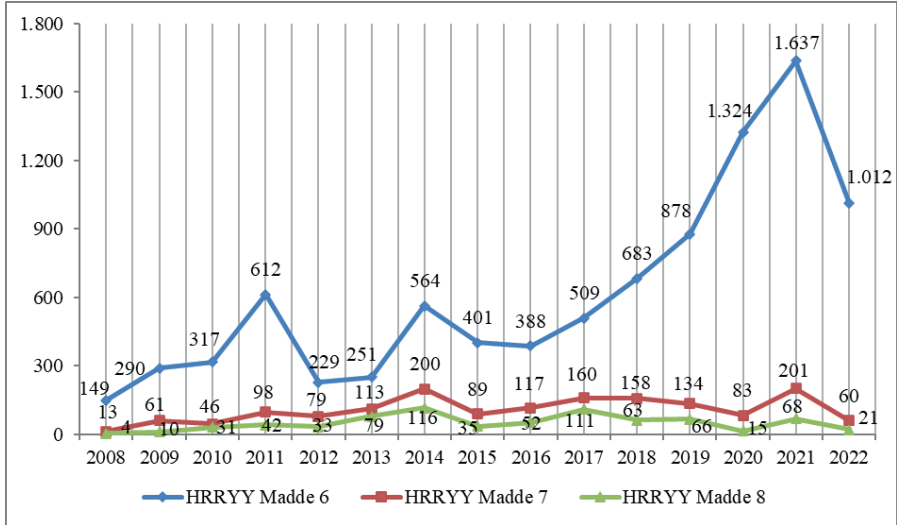
OHRMK'ların yaptırım önerisiyle OYK'lara sunmuş olduğu haksız rekabet dosya sayısında 2016 sonrası dönemde belirgin bir artış olduğu görülmektedir. 2016 yılından 2021 yılına kadar sürekli artan dosya sayısı 2022 yılında azalmıştır. 2022 yılındaki bu azalış, aynı yıldaki sonuçlandırılmamış dosya sayısı ile açıklanabilir (Grafik 2). 2022 yılında sonuçlandırılmamış dosya sayısı 2.835 adet ile incelenen tüm yıllar içerisindeki en yüksek sayıya ulaşmıştır. 2016 yılı öncesi dönemde en fazla 880 adete ulaşan yaptırım önerisiyle OYK'ya sunulan dosya sayısı, 2016 yılı sonrası dönemde artarak 1.422 ve 1.906 adetlerle incelenen dönemdeki en yüksek sayıya ulaşmıştır. 2008-2022 dönemi incelendiğinde, OHRMK'ların yaptırım önerisiyle

OYK'lara sunmuş olduğu haksız rekabet dosya sayılarında belirgin bir artış olduğu görülmektedir.

Haksız rekabet konusunda uzmanlaşmış kurullar olarak ifade edebileceğimiz OHRMK'ların incelemiş oldukları dosyalarda haksız rekabet davranışını kati olarak tespiti, muhasebe mesleğinde bu sorunun mevcudiyetini kanıtlarken aynı kurulun yaptırım önerisiyle OYK'lara sunmuş olduğu dosya sayılarında yıllar itibarıyla belirgin bir artışın olması, mesleki değerleri ve kuralları hiçe sayan, kişisel çıkarlarını her şeyin önünde gören bir meslek mensubu grubunun varlığını ve bu kişilerin mesleğe, meslek mensuplarına ve tüm topluma karşı olan sorumluluklarını yerine getirmeksizin mesleki faaliyetlerine devam ettiklerini göstermektedir.

5.4. Oda Haksız Rekabetle Mücadele Kurullarının Yaptırım Önerisiyle Oda Yönetim Kurullarına Sunmuş Oldukları Dosyaların Dağılımı

OHRMK'ların yaptırım önerisiyle OYK'lara sunmuş oldukları haksız rekabet dosya sayısı, HRRYY'de “Meslek mensupları arasında ve iş sahipleriyle ilişkilerde haksız rekabet” başlığını taşıyan 6. madde, “Ücret ve diğer mali nitelikteki uygulamalarla haksız rekabet” başlığını taşıyan 7. madde ve “Reklam yoluyla haksız rekabet” başlığını taşıyan 8. madde kapsamındaki dosyalardan oluşmaktadır. 2008-2022 yılları arasında OHRMK'ların yaptırım önerisiyle OYK'lara sunmuş oldukları dosyaların madde 6, madde 7 ve madde 8 kapsamında dağılımı Grafik 4'te sunulmuştur.

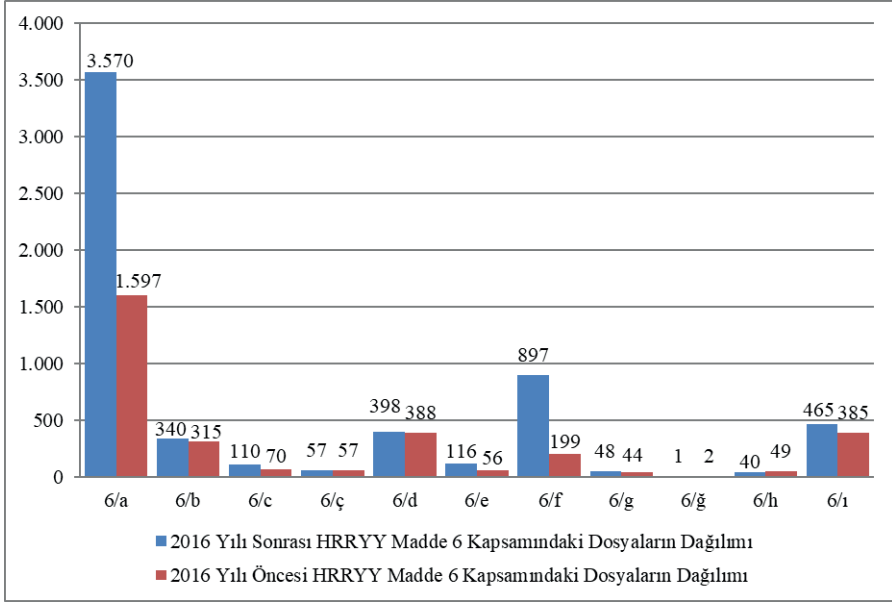

Grafik 4: OHRMK'ların Yaptırım Önerisiyle OYK'lara Sunmuş Oldukları Dosyaların Dağılımı

OHRMK'ların yaptırım önerisiyle OYK'lara sunmuş oldukları dosyaların dağılımı incelendiğinde; HRRYY madde 7 ve madde 8 kapsamındaki haksız rekabet dosya sayılarının 2016 yılı sonrasında durağan bir seyir izlediği buna karşın madde 6 kapsamındaki haksız rekabet dosya sayısında belirgin bir artış olduğu görülmektedir. 2022 yılında madde 6 kapsamındaki dosya sayısında görülen azalmayı sonuçlandırılmamış dosya sayısındaki artışla açıklayabiliriz. Şöyle ki; 2022 yılında sonuçlandırılmamış dosya sayısındaki rekor artış yaptırım önerisiyle OYK'lara sunulan dosya sayısını azaltırken (Grafik 3) aynı zamanda madde 6 kapsamındaki dosya sayısını da azaltmıştır. Sonuçlandırılmamış dosya sayısındaki bu artışın etkisi, madde 7 ve madde 8'de de kısmen görülmektedir. 2016 yılı öncesi dönem sonuçlarıyla karşılaştırıldığında, madde 7 ve 8 kapsamında toplanan haksız rekabet dosya sayılarında önemli bir değişiklik görülmezken, madde 6 kapsamındaki haksız rekabet dosya sayısında belirgin bir artış olduğu görülmektedir. Aynı durumun 2008-2022 dönemi için de geçerli olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca 2008-2022 döneminde OHRMK'ların OYK'lara yaptırım önerisiyle sunduğu dosyaların dağılımında en fazla dosya sayısının madde 6 kapsamındaki dosyalardan oluştuğu görülürken, ikinci sıranın madde 7, üçüncü sıranın ise madde 8 kapsamındaki dosyalardan oluştuğu görülmektedir.

5.5. Meslek Mensupları Arasında ve İş Sahipleriyle İlişkilerde Haksız Rekabet Kapsamındaki Dosyaların Dağılımı

2008-2022 döneminde, HRRYY madde 6; “Meslek mensupları arasında ve iş sahipleriyle ilişkilerde haksız rekabet” kapsamındaki dosyaların dağılımı Grafik 5'te sunulmuştur.

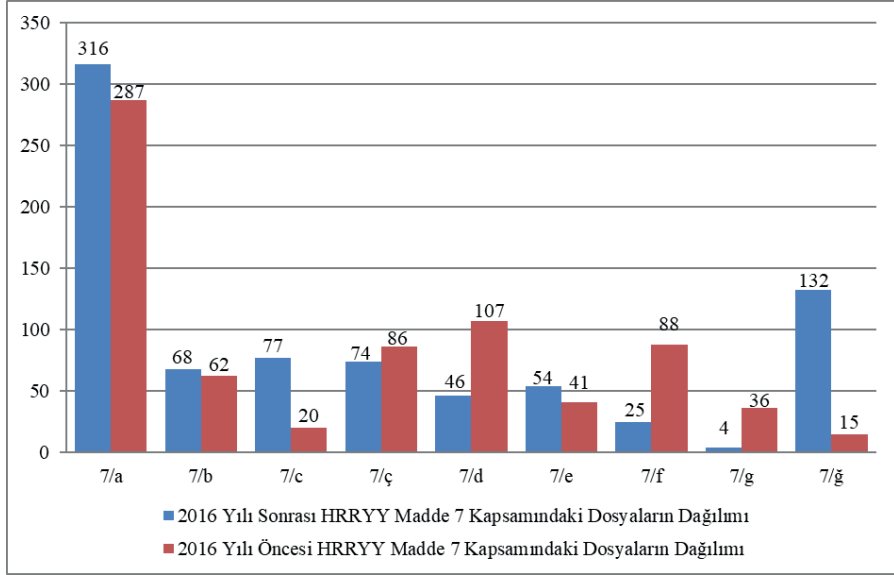
Grafik 5: Meslek Mensupları Arasında ve İş Sahipleriyle İlişkilerde Haksız Rekabet Kapsamındaki Dosyaların Dağılımı

Meslek mensupları arasında ve iş sahipleriyle ilişkilerde haksız rekabet kapsamındaki dosya sayısının dağılımı incelendiğinde; 2016 yılı sonrası dönem dosyaların dağılımında, toplam dosya sayısının %59,1'i 6/a bendinde, %14,8'i 6/f bendinde ve %7,7'si 6/ı bendinde toplanarak ilk üç sırayı oluşturduğu görülmektedir. 2016 yılı öncesi dönem sonuçlarıyla karşılaştırıldığında; bu kapsamdaki dosyaların %50,5'inin 6/a bendinde toplandığı, ikinci sıranın %12,3 ile 6/d bendinde, üçüncü sıranın %12,2 ile 6/ı bendinde toplandığı 2016 yılı öncesi dönemde, birinci ve üçüncü sıranın değişmediği görülmektedir. 2008-2022 dönemi incelendiğinde, 6. madde kapsamında en fazla haksız rekabet dosya sayısının 6/a bendinde toplandığını görmekteyiz. Ayrıca 6/a bendi; "Muhasebe ve denetim standartlarına uymamak, mesleki faaliyetlerin yürütülmesinde gereken mesleki özeni göstermemek" HRRYY'de ifade edilen haksız rekabet halleri içinde en fazla ihlal edilen dolayısıyla incelenen 2008-2022 döneminde her yıl en fazla haksız rekabet dosyasının olduğu benttir.

5.6. Ücret ve Diğer Mali Nitelikteki Uygulamalarla Haksız Rekabet Kapsamındaki Dosyaların Dağılımı

2008-2022 döneminde, HRRYY madde 7; “Ücret ve diğer mali nitelikteki uygulamalarla haksız rekabet” kapsamındaki dosyaların dağılımı Grafik 6’da sunulmuştur.

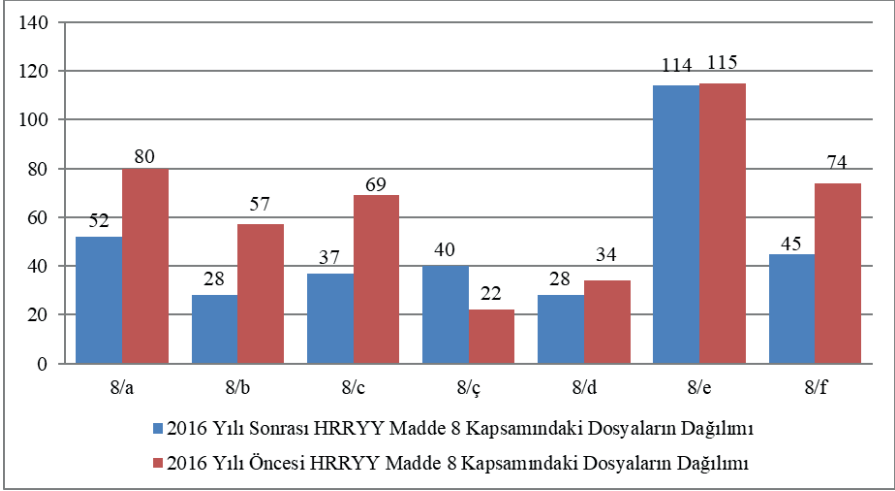

Grafik 6: Ücret ve Diğer Mali Nitelikteki Uygulamalarla Haksız Rekabet Kapsamındaki Dosyaların Dağılımı

Ücret ve diğer mali nitelikteki uygulamalarla haksız rekabet kapsamındaki dosya sayısının dağılımı incelendiğinde; 2016 yılı sonrası dönem dosyaların dağılımında, toplam dosya sayısının %39,7’si 7/a bendinde, %16,6’sı 7/ğ bendinde ve %9,7’si 7/c bendinde toplanarak ilk üç sırayı oluşturduğu görülmektedir. 2016 yılı öncesi dönem sonuçlarıyla karşılaştırıldığında; bu kapsamdaki dosyaların %36,2’sinin 7/a bendinde toplandığı, ikinci sıranın %13,5 ile 7/d bendinde, üçüncü sıranın %11,1 ile 7/f bendinde toplandığı 2016 yılı öncesi dönemde, ilk sıranın değişmediği görülmektedir. 2008-2022 dönemi incelendiğinde, 7. madde kapsamında en fazla haksız rekabet dosya sayısının, “Asgari ücret tarifesinin altında ücret talep etmek veya ücretsiz hizmet vermek” olarak ifade edilen 7/a bendinde toplandığını görmekteyiz. Bu bent aynı zamanda incelenen 2008-2022 döneminde 2008 ve 2011 yılları hariç, her yıl 7. madde kapsamında en fazla haksız rekabet dosyasının toplandığı benttir.

5.7. Reklam Yoluyla Haksız Rekabet Kapsamındaki Dosyaların Dağılımı

2008-2022 döneminde, HRRYY madde 8; “Reklam yoluyla haksız rekabet” kapsamındaki dosyaların dağılımı Grafik 7’de sunulmuştur.

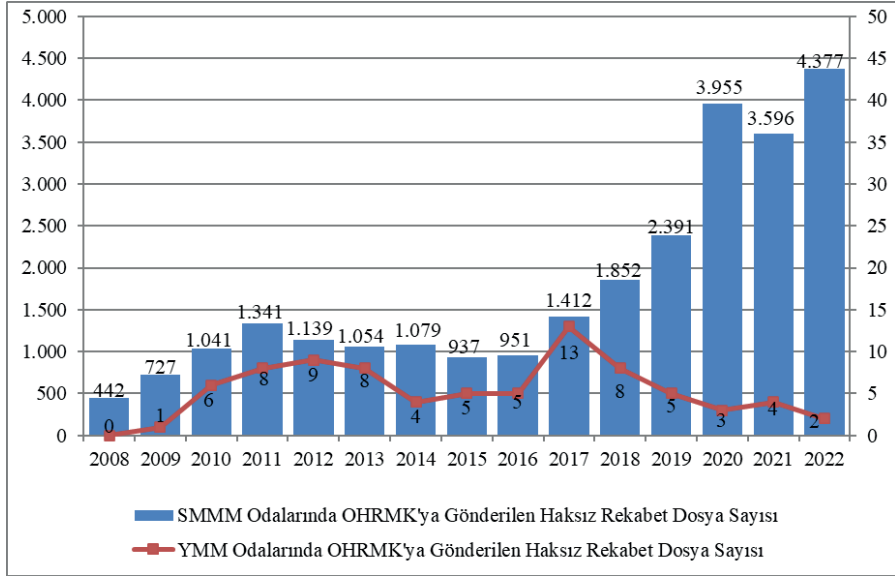

Grafik 7: Reklam Yoluyla Haksız Rekabet Kapsamındaki Dosyaların Dağılımı

Reklam yoluyla haksız rekabet kapsamındaki dosya sayısının dağılımı incelendiğinde; 2016 yılı sonrası dönem dosyaların dağılımında, toplam dosya sayısının %33,1’i 8/e bendinde, %15,1’i 8/a bendinde ve %13,1’i 8/f bendinde toplanarak ilk üç sırayı oluşturduğu görülmektedir. 2016 yılı öncesi dönem sonuçlarıyla karşılaştırıldığında; aynı sıralamanın %25,5, %17,8 ve %16,4 oranlarıyla korunduğunu görmekteyiz. Bu durum, 2008-2022 dönemi için de aynı sıralamanın devam etmesini sağlamıştır.

5.8. Haksız Rekabet Dosya Sayılarının SMMM Odalarıyla YMM Odaları Arasında Dağılımı

2008-2022 dönemi haksız rekabet dosya sayılarının SMMM odalarıyla YMM odaları arasında dağılımı Grafik 8’de sunulmuştur.

Grafik 8: Haksız Rekabet Dosya Sayılarının SMMM Odalarıyla YMM Odaları Arasında Dağılımı

Haksız rekabet dosya sayılarının SMMM odalarıyla YMM odaları arasında dağılımını incelediğimizde; 2016 yılı öncesinde ve sonrasında dolayısıyla incelenen 2008-2022 döneminde, SMMM OYK'larının OHRMK'lara göndermiş olduğu dosya sayısının YMM OYK'larının OHRMK'lara göndermiş olduğu dosya sayısından çok daha fazla olduğu görülmektedir. 2017 yılında YMM OYK'larından OHRMK'lara gönderilen dosya sayısı 13 adet ile incelenen dönemdeki en yüksek seviyeye ulaşmışken aynı yıl SMMM odalarında OHRMK'lara gönderilen dosya sayısı 1.412 adettir. Son yıl verisi olan 2022 yılında ise SMMM odalarındaki haksız rekabet dosya sayısı 4.377 iken YMM odalarındaki haksız rekabet dosya sayısı sadece 2'dir. SMMM ve YMM odalarının üye sayılarının karşılaştırılmasıyla da açıklanamayacak bu fark, meslekteki haksız rekabet sorununun YMM odalarının üyelerinden ziyade SMMM odalarının üyeleri arasında mevcut olduğunu göstermektedir.

6. Sonuç

Muhasebe meslek mensupları arasında yaşanan haksız rekabet sorunu mesleğin önemli sorunlarından birini oluşturmaktadır. İvedilikle çözümlene kavuşturulması gereken bu sorunun çözüm otoritesi, muhasebe meslek odalarının üst birliği olan TÜRMOB'tur. 3568 sayılı Yasa gereği kurulan TÜRMOB, kuruluş sürecini tamamlamasının hemen ardından meslekteki

haksız rekabet sorunuyla mücadeleye başlamıştır. 03.01.1990 tarihinde yayımlanan “Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” TÜRMOB’un bu konudaki ilk çalışması olarak ifade edilebilirken, günümüze kadar olan süreçte konuyla ilgili pek çok çalışma gerçekleştirmiştir. Bu çalışmaların içinde özellikle TÜRMOB bünyesinde oluşturulan TÜRHAİK’in yapmış olduğu çalışmalar, haksız rekabetle mücadeleye ayrı bir ivme kazandırmıştır.

Haksız rekabet sorununun çözümüne yönelik yapılan tüm bu çalışmaların sonucunda meslekteki bu sorunla ilgili bir durum tespiti yaparak, haksız rekabet dosya sayılarında ve içeriklerinde zaman içinde meydana gelen değişimleri ve bu değişimlere göre ifade edilebilecek genellemeleri tespit etmeyi hedefleyen araştırmada, bulgulardan ortaya çıkan sonuçlar aşağıda özetlenmiştir:

- OYK kararı ile OHRMK'lara gönderilen dosya sayılarının 2016 yılı öncesi dönemdeki durağan seyri 2016 yılı sonrası dönemde yerini belirgin bir artışa bırakmıştır. 2008-2022 dönemi değerlendirildiğinde bu artışın boyutu açıkça görülmektedir.
- 2016 yılı sonrası dönemde, OHRMK'larca OYK'lara sunulan dosyaların dağılımında, ceza verilmesine yer olmadığı önerisiyle ve dosyanın işlemde kaldırılması önerisiyle OYK'lara sunulan dosya sayılarında belirgin bir değişim olmazken, sonuçlandırılmamış dosya sayılarında ve yaptırım önerisiyle OYK'ya sunulan dosya sayılarında önemli bir artış olmuştur. Aynı durum, 2008-2022 dönemi için de geçerlidir.
- 2016 yılı sonrası dönemde, OHRMK'ların yaptırım önerisiyle OYK'lara sunmuş olduğu dosyaların dağılımında, HRRYY madde 7 ve madde 8 kapsamındaki dosya sayılarında durağan bir seyir izlenirken madde 6 kapsamındaki dosya sayılarında belirgin bir artış olmuştur. 2016 yılı öncesi dönem sonuçlarıyla karşılaştırıldığında, madde 7 ve 8 kapsamında toplanan dosya sayılarında önemli bir değişiklik görülmezken, madde 6 kapsamındaki dosya sayısında belirgin bir artış mevcuttur. Aynı durum, 2008-2022 dönemi için de geçerlidir. Ayrıca 2008-2022 döneminde OYK'ya yaptırım önerisiyle sunulan dosyaların dağılımında en fazla dosya sayısı madde 6 kapsamındaki dosyalardan oluşurken, ikinci sırayı madde 7, üçüncü sırayı ise madde 8 kapsamındaki dosyalar oluşturmuştur.
- 2016 yılı sonrası dönemde, “Meslek mensupları arasında ve iş sahipleriyle ilişkilerde haksız rekabet” kapsamındaki dosya sayılarının

dağılımında en fazla dosya sayısı sırasıyla 6/a, 6/f, 6/ı bentlerinde toplanmıştır. 2016 yılı öncesi dönem sonuçlarıyla karşılaştırıldığında, 2016 yılı öncesi dönemde 6/a, 6/d, 6/ı biçimindeki sıralamayla birinci ve üçüncü sıra değişmemiştir. 2008-2022 döneminde 6. madde kapsamında en fazla haksız rekabet dosya sayısının 6/a bendinde toplandığı tespit edilmiştir. Ayrıca 6/a bendi, HRRYY’de ifade edilen haksız rekabet halleri içinde en fazla ihlal edilen, dolayısıyla incelenen 2008-2022 döneminde her yıl en fazla haksız rekabet dosyasının olduğu benttir.

- 2016 yılı sonrası dönemde, “Ücret ve diğer mali nitelikteki uygulamalarla haksız rekabet” kapsamındaki dosya sayılarının dağılımında, en fazla dosya sayısı sırasıyla 7/a, 7/ğ, 7/c bentlerinde toplanmıştır. 2016 yılı öncesi dönem sonuçlarıyla karşılaştırıldığında, 2016 yılı öncesi dönemde 7/a, 7/d, 7/f biçimindeki sıralamayla birinci sıranın değişmediği görülmüştür. 2008-2022 döneminde 7. madde kapsamında en fazla haksız rekabet dosya sayısının 7/a bendinde toplandığı tespit edilmiştir.
- 2016 yılı sonrası dönemde, “Reklam yoluyla haksız rekabet” kapsamındaki toplam dosya sayılarının dağılımında, en fazla dosya sayısı sırasıyla 8/e, 8/a, 8/f bentlerinde toplanmıştır. 2016 yılı öncesi dönemde de aynı sıralama mevcuttur. Bu durum, 2008-2022 dönemi için de aynı sıralamanın devam etmesini sağlamıştır.
- Haksız rekabet dosya sayılarının SMMM odalarıyla YMM odaları arasında dağılımında, hem 2016 yılı sonrasında hem de 2016 yılı öncesinde SMMM OYK’larının OHRMK’lara göndermiş olduğu dosya sayısının YMM OYK’larının OHRMK’lara gönderdiği dosya sayısından çok daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada, haksız rekabet dosyalarının yıllar itibarıyla içerik yönünden bazı değişiklikler gösterse de HRRYY’nin belirli maddelerinde ve bu maddelerin belirli bentlerinde yoğunlaştığı belirlenmiştir. Haksız rekabet dosyalarının yoğun olarak toplandığı haksız rekabet hallerinin bilinmesinin sorunun çözümüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Şöyle ki, sorunla mücadele kapsamında dosya sayılarının yoğun olarak toplandığı haksız rekabet hallerine öncelik verilmesi ve bu alanlara özel mücadele yöntemleri geliştirilerek mücadele kapsamının genişletilmesiyle bu dosya türlerinin sayısında azalma olacağı düşünülmektedir.

2016 yılı sonrası dönem haksız rekabet dosyalarının analiz edilerek 2016 yılı öncesi dönem sonuçlarıyla karşılaştırıldığı ve böylece 2008-2022 dönemine

ait değerlendirmenin de yapıldığı araştırmada, muhasebe mesleğinde haksız rekabet sorununun çözümüne yönelik yapılan tüm çalışmalara rağmen sorunun mevcudiyetini koruduğu ve hatta 2016 yılı sonrası dönemde gerek OYK'ların OHRMK'lara gönderdiği dosya sayılarındaki artış gerekse OHRMK'ların yaptırım önerisiyle OYK'lara gönderdiği dosya sayılarındaki artışla sorunun muhasebe mesleğinde kabul edilemeyecek boyuta ulaştığı anlaşılmaktadır. Ancak bu durum sorunun çözümsüz olduğu anlamına da gelmemektedir. Hem TÜRMOB'un hem de TÜRHAİK'in haksız rekabetle mücadele kapsamında bugüne kadar yapmış oldukları çalışmaları bundan sonra da kararlılıkla sürdürmeleri ve gerekiyorsa yeni çözüm önerileri geliştirerek uygulamaları ile meslekteki haksız rekabet sorununun çözümü konusunda istenilen başarıya ulaşacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akarsu, A. (2015). *Muhasebecilik Mesleğinde Haksız Rekabet Olgusu: Sivas İlinde Bir Araştırma*. Cumhuriyet Üniversitesi: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Arslan, Ü. (2020): *Muhasebe Mesleğinde Haksız Rekabetin Boyutu: Türkiye’de Muhasebe Meslek Mensuplarına Yönelik Bir Araştırma*, Karabük Üniversitesi: Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Aslan, Ü., ve Özdemir, G. (2020). Muhasebe Meslek Mensuplarının Almış Oldukları Disiplin Cezalarının 2009- 2019 Yılları Arasındaki Durumu Üzerine Bir İnceleme. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 22 (Özel Sayı), 162-175.
- Ekerşil, V. (2018). *Muhasebe Mesleğinde Haksız Rekabet- Disiplin İlişkisi, Süreci ve Analizi*. Eskişehir: Nisan Kitabevi.
- Karakaya, G., ve Biçer, A., A. (2020). Muhasebe Meslek Mensuplarının Haksız Rekabet Algılarının Analitik Hiyerarşi Süreci Yöntemi ile Değerlendirilmesi, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12 (2), 1149-1158.
- Ömürbek, V., ve Türkoğlu, T. (2013). Muhasebe Meslek Mensupları Arasında Yaşanan Haksız Rekabet Üzerine Bir Araştırma. *Balıkesir University Journal of Social Sciences Institute*. 16(30), 115-149.
- Sak, E. (2013). *Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Mesleğinde Haksız Rekabet Olgusu*. Atılım Üniversitesi: Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi.
- TÜRMOB (2007), Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Mesleklerine İlişkin Haksız Rekabet ve Reklam Yasağı Yönetmeliği. (Erişim Tarihi:19.06.2023), <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/11/20071121-6.htm>
- TÜRMOB (2008-2022). Faaliyet Raporları. (Erişim tarihi: 25.06.2023) <https://www.turmob.org.tr/FaaliyetRaporlari/5e23267b-2c69-46ee-9bf6-0dab32e584b/turmob>
- TÜRMOB (2011), *Odalar Arası Uygulama Birlikteliği Haksız Rekabet İşlemleri Disiplin İşlemleri*. Ankara: TÜRMOB Yayınları No:422.